

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/167885,Jaroslaw-Wasilewski-Z-Sowietami-przeciw-Polakom-UB-i-LWP-w-Oblawie-Augustowskiej.html>
26.02.2026, 17:41

Jarosław Wasilewski: Z Sowietami przeciw Polakom - UB i LWP w Obławie Augustowskiej

Jednym z najtragiczniejszych wydarzeń w powojennej historii Polski była sowiecka operacja wojskowa przeprowadzona w lipcu 1945 r. na terenie obecnego pogranicza polsko-litewsko-białoruskiego, głównie w Puszczy Augustowskiej i okolicach do niej przyległych. W historiografii przyjęło się nazywać ją Obławą Augustowską. Spośród ok. 7 tys. zatrzymanych wtedy osób do dziś nieustalona liczba nigdy nie wróciła do domu, ale wiemy, że zostali zamordowani.

12.07.2026

[Aparat bezpieczeństwa LWP](#) [Obława Augustowska](#) [Zbrodnie komunistyczne](#)

Obława Augustowska, największa po II wojnie światowej zbrodnia dokonana na Polakach, została zaplanowana i wykonana przez Sowietów. Jednak rządzone przez mianowanych przez Stalina komunistów państwo polskie nie tylko nie broniło mieszkańców i obywateli tego państwa przed jawnym bezprawiem, ale wręcz udzieliło pomocy agresorowi.

W Obławie Augustowskiej wzięło udział ok. 45 tys. żołnierzy Armii Czerwonej, głównie z wracającej spod Królewca 50. Armii III Frontu Białoruskiego. W jej wyniku zatrzymano ok. 7 tys. osób, spośród których nieustalona liczba (znamy ponad 500 nazwisk, ale z pewnością jest ich więcej) nigdy nie wróciła do domu. Dziś już wiemy, że zostali zamordowani w nieznanym miejscu przez oddelegowanych do tego celu funkcjonariuszy kontrwywiadu wojskowego „Smiersz”. Przypuszczalnie miejsce egzekucji i doły śmierci znajdują się w białoruskim pasie granicznym w pobliżu trójstyku granic: polskiej, białoruskiej i litewskiej, po wschodniej stronie jeziora Szlamy. Władze Białorusi niezmiennie odmawiają jednak pomocy i zgody na rozpoczęcie badań na miejscu. Także badania historyków z konieczności ograniczają się do polskiego zasobu archiwalnego, bo kluczowe, znajdujące się w archiwach rosyjskich materiały, są niedostępne.

Przeciwko komu skierowana została sowiecka operacja? W dokumentach polskich urzędów bezpieczeństwa i materiałach sowieckich otwarcie pisano o poszukiwaniu, zatrzymywaniu i „likwidowaniu” „bandytów z AK”. Ale uwagę zwracają wyjątki: w piśmie mjr. Tadeusza Piątkowskiego, szefa WUBP w Białymstoku z 10 września 1945 r. skierowanego do Ministra Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie znalazła się informacja o przeprowadzeniu przez wojska sowieckie w okresie od 12 do 18 lipca 1945 r. na terenie powiatów augustowskiego i suwalskiego operacji wojskowej skierowanej przeciwko „wielkim bandom”. Zdaniem mjr. Piątkowskiego w skład owych „band” wchodził niemieccy policjanci, volksdeutsche i nacjonaliści litewscy. Możemy jedynie spekulować, czemu miało służyć przekazywanie przełożonym tej oczywistej nieprawdy.

Także żołnierzom sowieckim prawdopodobnie wmawiano, że walczą z Niemcami i ich współpracownikami. Świadczą o tym informacje uzyskane od obywateli Polski, którzy zostali przymusowo wcieleni do Armii Czerwonej i służyli w oddziałach biorących udział w obławie augustowskiej. W trakcie śledztwa prowadzonego przez suwalską prokuraturę na początku lat 90-tych XX w. jednym z przesłuchiwanym świadków był Jan Trusiewicz, który zimą 1945 r., po ucieczce z robót przymusowych i zatrzymaniu przez Sowietów, został wcielony do 2. Dywizji

wchodzącej w skład 81. Korpusu III Frontu Białoruskiego Armii Czerwonej (pochodził z gminy Narewka, zeznał, że jest Białorusinem). W lipcu 1945 r. jego oddział pojawił się na Suwalszczyźnie i uczestniczył w zabezpieczaniu terenu w okolicach Sejna. Jemu i jego kolegom dowódcy przekazali, że

„ta obława ma na celu wyłapanie ukrywających się gestapowców, volksdeutschów i innych funkcjonariuszy niemieckich”.

Inny biorący udział w operacji wcielony siłą żołnierz Armii Czerwonej, Andrzej Koc, usłyszał od dowództwa, że przyszło im walczyć z „bandami, szczególnie niemieckimi”. Było to oczywiste kłamstwo. Pozostali na zajętych przez Sowieców terenach Suwalszczyzny i Augustowszczyzny Niemcy i ich współpracownicy nie podjęli działalności zbrojnej, nie odnotowano żadnych liczących się prób oporu czy walki z sowiecką czy polską administracją. Jedyną liczącą się siłą było polskie podziemie.

Twierdza podziemia

Począwszy od października 1944 r., po wyparciu przez Armię Czerwoną wojsk niemieckich, władza nad północno-wschodnią częścią pojałtańskiej Polski należała do przedstawicieli powołanego przez Józefa Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Na przełomie 1944 i 1945 r. zmienił on nazwę na Rząd Tymczasowy RP. Po dołączeniu do niego w połowie 1945 r. niektórych polityków z emigracji londyńskiej przyjął nazwę Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej i uzyskał międzynarodowe uznanie. Polscy komuniści, nie mając szans na demokratyczne zalegalizowanie swojej władzy, postanowili, mając pełne poparcie Moskwy, bezwzględnie rozprawić się ze swymi przeciwnikami politycznymi. Jednym z narzędzi realizacji tego celu był Resort Bezpieczeństwa PKWN, przekształcony następnie w Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego i podległe mu urzędy bezpieczeństwa publicznego – nieznany w polskiej tradycji prawnej i administracyjnej, odrębny od służby porządkowej organ państwa, w istocie zajmujący się głównie zwalczaniem zbrojnego podziemia i opozycji politycznej.

Na najniższym szczeblu były to struktury powiatowe, pokrywające się z ówczesnym podziałem administracyjnym kraju. Przedwojenną Policję Państwową komunistyczne władze zastąpiły Milicją Obywatelską, licząc, że nowe kadry lepiej będą służyły jej interesom. I faktyczne, funkcjonariusze MO, wraz z pracownikami UB oraz z żołnierzami „ludowego” Wojska Polskiego udzielili znaczącej pomocy sowieckim żołnierzom w sprawnym przeprowadzeniu Obławy Augustowskiej. W dostępnych dziś źródłach nie odnotowano przypadków odmowy wykonywania poleceń przy realizacji tej sowieckiej operacji.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Aparat bezpieczeństwa, komunizm, LWP, Obława Augustowska, Zbrodnie komunistyczne

Artykuł